

Semmi több

Tolnai 80

Kipihent volt az a szegedi nyár, mintha Harkányból tért volna vissza, meg az átkosból, társasüdülés, elfojtott vágyak, szúnyogos esték, és mégis, hozta magával a nyugalmat, az alig duzzadt szemhéját, hogy nincs mit szégyellnie. A Régi Zsinagóga körül, mint izgatott rovarok, gyülekeztek a maguk számára fontos emberek, írók és olvasóik, tanárok és tanítványaik, régészek és kocsmárosok, dalnokok és filológusok, színészek és újságírók, mind a népek, jöttek a fényre, nem törődtek a világ olcsó hívságait, bódult emberek, hittek a magyar mondat tágasságában, hogy egy hasonlatnak van friss huzata.

Pedig már majdnem véget értek a kilencvenes évek, és ha figyeltek volna, látják, hogy seregben állnak a viharfelhők, és alig néhány év múlva elpárolog valami, ami addig felszáríthatatlannak tűnt, hogy az irodalom régi aurája megsérült, és persze, lesz neki másik, mindig varasodik friss bőr, nő új farok, akad roskatag szekér, járható csapás, de a mérlegeket lassan át kell állítani, az órákat visszafogni, nyugi, mutató, csak lassan, ne vágass... de akkor még ott volt az a végtelen rónaság, a magyar irodalom sajátjának hitt legelője.

A Theather fesztivál estjén üdítően profán program készülődött.

Az *Utolsó vacsora* démoni felélesztése, vajdasági alkotók, írók, költők, festők, performerek, zenészek és más bájos léhák készültek a pimasz kísértésre, hogy beülnek az élőképbe, de nem merevednek bele, hanem feléled velük (bennük) a mondattal hozott táj, a vajdasági szentszellem, érezni majd a palicsi tó nádasának érett birsalmaszagát.

A festett valóság közepén, mint Isten fia, mint az első örökbefogadott ember, a gondoskodott és már maga is gyógyító Krisztus – ott ült Tolnai Ottó.

Bölcsész voltam és boldog, két bálványom volt akkoriban, Mészöly Miklós és ő, mindkettőt az egyik kedves tanáromtól, Mikola Gyöngyitől kaptam. Éveken át gyúrtunk egy titkos szemináriumot, egy balkáni babér, egy ómama és más efféle összekacsintások, mint egy végtelen mondat, ott kigyózott Szeged utcáin a Tolnai-univerzum, ismeretlen szerb képzőművészekkel, akiktől még soha senki nem látott egyetlen képet sem (és néha, józanabb és kimértebb óráinkban azt is gondoltuk, nem léteznek), mégis barátként ismertük őket, és persze ott zúgott, mint tyúkkárálás, mint egy züllött haza traktormotorja, mint a végtelenség, a Tolnai-szövegekből sajátta lett tenger.

És mi ettől voltunk különlegesek, szabadok, látta rajtunk, aki látott minket, hogy nemcsak szakadtak vagyunk és ragyogóak, de angyaliak is, és ezt a teremtett búbájt Tolnai Ottó jelentette.

Nagyon féltettem, hogy rossz lesz. Hogy ez sok. Élő Krisztusnak lenni istenkísértés. És ugyan ki képes megváltani a profán szegedi estét? Aggódtam, hogy

a játék súlyosabb teher, mint amit a szerteágazó anekdoták kibírnak. Aztán jött a sötét, a palicsi-paganíni citerázni kezdett, zengett a zsinagóga, és aki ott ült, tudta, hogy ennél fontosabb hely most nincs a világon. Amikor véget ért az éteri muzsika, Ottó, a bölcs, higgadt Megváltó körülnézett, a gecsemáni kertben illatosan suhogtak a babérok és a pálmák, úgy szólalt meg, mint aki sosem hitt másban, mint a végtelen mondatba oldott megváltásban, és ez az oldás és kötés, ott, a szentté lett térben egyszerre kezdte meg ellenirányú működését: nevetni kellett és sírni. Ottó mesélt és kérdezett, a tanítványok megtagadták és magasztalták, ő pedig újra és újra fölfeszült a szavak roskatag keresztjére.

Hallgattam a szőlőindaként elágazó történeteket, melyek végül mégiscsak egy drótra fonódva az ég felé tartottak, és melyek éppen olyanok voltak élőben is, mintha egy kisinyovi rózsza nyílt volna ki bennük, és én megértettem, hogy nemcsak a teremtés nem fejeződött be, de a megváltás is minden pillanatban folytatódhat. És folytatódott is. Két steril pohár ütődött egymáshoz, a nézők mint meztelen bohócok kacagtak magukon, hiszen mindenki számára világos lett, hogy Tolnai makrovilágában egy élő mikroszkópszem pásztáz, és ez így már tényleg a mi *konkrét* megváltásunk, az ő tekintete, mely minden apróságban képes nagyot (csodát) látni: értünk van (adatott). Nála a banális kicsiségek lesznek igézetté: és ez az áldozatos rácsodálkozás az ő teste és vére.

Ebből részesülhetünk mi is.

Hiszen éppen ilyenek vagyunk, lényegtelenek és mégis üdvözíthetők, csak kell egy szem, aki így lát és ír le minket, aki meg tudja mutatni, hogy a délvidéki disznóól a legurbánusabb valóság, hogy nincs periféria, mert ott a centrum, ahol mi, Tolnai-olvasók vagyunk.

Én akkor tényleg megváltódtam, felszabadultam, de legalábbis megkönnyebbultem, hogy élhetek, ha tudok, a saját jármain, korlátaim és komplexusaim nélkül is, hogy ez az egész két-három pillanat a tengeren, egy éjszaka, a víz roppant bivalybőre a hegyek vakrámájába feszítve, az első ibolya az öbölben, forró kavics-csontok, homokszedő bárkák között hanyatt biciklizve, egy kis szigeten munkát keresve – semmi több.